

retro.nrc.nl

Artikel van de week (23)

NIEUWS[TEGENSPRAAK](#)[SUPPLEMENT](#)[AGENDA](#)[ARCHIEF](#)[ADVERTENTIES](#)[SERVICE](#)[Overzicht](#)[Vragen & Opmerkingen](#)

Begrippenlijst:

[A](#), [B](#), [C](#), [D](#), [E](#),[F](#), [G](#), [H](#), [I](#), [J](#),[K](#), [L](#), [M](#), [N](#), [O](#), [P](#),[Q](#), [R](#), [S](#), [T](#), [U](#),[V](#), [W](#), [X](#), [Y](#), [Z](#)*NRC Handelsblad (25/1/1997)*[Financieel-
economische
schakels](#)**Politieke strijd om Duitse
berwaarding goud verscherpt****Geen goud voor Waigel**

Nog iets minder dan een jaar. In mei 1998 word besloten welke landen hebben voldaan aan de [criteria van Maastricht](#) en daarmee een startbewijs voor de [Economische en Monetaire Unie \(EMU\)](#) hebben verdiend. Met welke landen de EMU op 1 januari 1999 wordt gevormd is nog verre van zeker. Het is op dit moment zelfs de vraag of de hele operatie niet enkele jaren wordt uitgesteld. Om vervolgens misschien wel te worden afgesteld, zoals sommige eurosceptici stilletjes hopen.

In de afgelopen weken is de onzekerheid over de EMU flink gegroeid. De verkiezingszege van 'links' in Frankrijk maakt het onzeker dat de Franse regering dit jaar de nodige bezuinigingen zal doorvoeren om het Franse [overheidstekort](#) onder de 3% van het [bruto binnenlands product](#) te brengen. Financiële markten reageerden negatief op de overwinning van Jospin (zie NRC

Handelsblad van 2 juni jl.: [Franse zege links ontketent vlucht in dollar](#)).

En dan was er het gekrakeel tussen de Duitse regering en de Duitse [centrale bank](#), de Bundesbank. Ook Duitsland heeft grote moeite met het tijdig verkleinen van zijn overheidstekort. Aan de ene kant wordt dit probleem veroorzaakt doordat er nog steeds grote bedragen in de nieuwe bondslanden (de vroegere DDR) moeten worden gepompt. En aan de andere kant doordat de Duitse [conjunctuur](#) zich maar niet wil herstellen. Door de stagnerende groei van de productie en het inkomen vallen ook de belastingopbrengsten tegen. Onlangs kwam de Duitse minister van Financiën, Theo Waigel, met een nieuw plan. De Bundesbank beschikt als beheerder van de [officiële reserves](#) over zo'n 3.000 ton goud. Op de balans van de centrale bank is die goudvoorraad opgenomen voor een bedrag van bijna 14 miljard mark. Veel te weinig, vond Waigel. De marktwaarde van die goudvoorraad is minstens 56 miljard mark. Als we die goudvoorraad nu eens tegen de echte prijs opnemen, dan maakt de Bundesbank in één klap een extra winst van 42 miljard mark. En omdat de Duitse staat de enige aandeelhouder is van de Bundesbank, kan die winst worden doorgesluisd naar de overheid. Waigel wilde dat geld gebruiken voor de aflossing van overheidsschuld die is gemaakt vanwege de Duitse eenwording.

Maar daar was de president van de Bundesbank, Hans Tietmeyer, faliekant op tegen. Onder de kop [Politieke strijd om Duitse herwaardering goud verscherpt](#) ging Michèle de Waard in NRC Handelsblad van 2 juni 1997 in op dit conflict.

Wat had Tietmeyer tegen op de plannen van Waigel? De eerste gedachte zou kunnen zijn dat het gebruiken van de goudwinst door de Duitse regering leidt tot [geldschepping](#). Door extra marken in omloop te brengen zouden de bestedingen in Duitsland kunnen oplopen. Als de [productiecapaciteit](#) die hogere bestedingen niet aankan, zou [inflatie](#) het gevolg kunnen zijn. Maar tegen de achtergrond van de zwakke Duitse conjunctuur is vrijwel niemand bang voor bestedingsinflatie. Zelfs de Bundesbank niet. Terwijl die toch als voornaamste doelstelling het bewaken van de koopkracht van de mark heeft.

De bezwaren van de Bundesbank hadden een andere achtergrond. Volgens Europese afspraken zou een herwaardering van de goudvoorraad van centrale banken tegen marktprijzen pas mogen plaatsvinden bij de start van de EMU. Dat de Duitse regering de Bundesbank nu al wilde verplichten tot een herwaardering van het goud, beschouwde Tietmeyer als een 'ingreep in de onafhankelijkheid van de Bundesbank'. Dat terwijl de Bundesbank binnen Europa altijd het toonbeeld is geweest voor politieke onafhankelijkheid. De Duitse centrale bank staat

model voor de per 1 januari 1999 op te richten [Europese Centrale Bank \(ECB\)](#). In de tweede plaats vond de Bankpresident dat Waigel met zijn goudplan een poging deed tot creatief boekhouden. In een persbericht van 28 mei 1997 stelde de Bundesbank onder meer: 'de regering en de Bundesbank hebben er tot dusver steeds de nadruk op gelegd dat aan de criteria van Maastricht moet worden voldaan op een geloofwaardige en bestendige manier om ervoor te zorgen dat de monetaire unie een gezonde basis heeft'. De centrale bank was bovendien bang voor de slechte voorbeeldwerking die hiervan kon uitgaan op andere landen. Wie kan straks Italië nog de toegang weigeren tot de EMU als de economische reus Duitsland zelf aan het sjoemelen is geslagen?

Bij dit alles moet overigens worden opgemerkt dat de truc van Waigel hem maar bitter weinig zou helpen bij het overwinnen van de voornaamste hobbel op weg naar de EMU: de omvang van het Duitse overheidstekort. Om aan de tekortnorm te kunnen voldoen komt hij dit jaar nog circa 30 miljard mark tekort. Door nu 42 miljard mark extra af te lossen op de Duitse staatsschuld zou de overheid de rente over dat bedrag uitsparen. Laten we het ruim rekenen en uitgaan van 8% rente op jaarbasis. We komen dan op een besparing van: 8% van 42 miljard mark gedurende 6 maanden (we zitten immers al bijna halverwege het jaar), dat is afgerond 1,7 miljard mark minder tekort in 1997.

De boodschap van de Bundesbank blijkt intussen ook door de Duitse regering te zijn begrepen. Woensdag 4 juni meldde NRC Handelsblad dat Waigel overstag is gegaan (zie [Kohl moet onverzoenlijke partijen op een lijn krijgen](#)). De minister van Financiën moet naar andere oplossingen uitkijken om zijn tekort nog tijdig op orde te krijgen.

JP
